

[Niels Pedersen.]

samfund, hvor en sund slægt kan vokse op. Omvendt vil dårlige boliger og mangel på boliger påvirke vore sociale forhold i en sådan grad, at det bliver dyrt for samfundet at hele de sår og afbøde de uheldige konsekvenser af, at det er umuligt for alle at få tag over hovedet eller endog at få noget at hælde sit hoved til. Mange lider i dag under manglen på boliger, og det virker moralsk og åndeligt nedbrydende, så der slås meget i stykker derved. Vi må derfor alle medvirke til, at der skabes betingelser for opnåelse af det fornødne antal boliger.

Man har i den sidste menneskealder forsøgt at lovgive med hensyn til hele vort boligproblem, men man har efter min opfattelse gang på gang grebet fejl og lovgivet således, at forholdene er blevet dårligere i stedet for, som tiltænkt, bedre. Man har forsøgt at lovgive for at beskytte lejerne, men jo mere man har beskyttet lejerne, jo færre boliger har vi fået, thi når man ikke må have rådighed over sit eget hus, som man med stor personlig indsats løber en stor økonomisk risiko for, er man ikke interesseret i at bygge nye huse, og dette går især ud over de unge mennesker, der skal stifte egne hjem.

Jo mere man har støttet boligbyggeriet med billige lån, desto dyrere er byggeriet også blevet. Disse kendsgerninger fremgår af statistikken. Fra 1916 til 1936 steg Københavns og Frederiksbergs befolkning med 30 pct., men i samme tidsrum steg lejlighedstallet med 60 pct. Før loven af 23. marts 1937 blev vedtaget, byggedes der i København og Frederiksberg ca. 10 000 lejligheder årlig, men efter 1937 er der kun bygget det halve antal lejligheder hvert år.

Man har vedtaget huslejestop og opsigelsesindskrænkninger for at værne om dem, der havde lejligheden — og man opnåede at gøre ungdommen boligløs.

Den 7. december 1938 var boligloven til behandling her i folketinget, og ved den lejlighed udtalte daværende indenrigsminister, det nuværende ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard — jeg citerer med den højtærede formands tilladelse —:

„De indgreb, som lovforslaget her betyder, har virkninger til to sider. Til den ene side overfor mange tusinde lejeres velfærd, til den anden side et relativt ringe indgreb overfor ejerne.“

Nu næsten 14 år efter er dette forhold vendt om: stort indgreb overfor ejerne til fordel for et forholdsvis ringe antal lejere og til ulykke for mange tusinde boligløse.

Når staten yder billige lån til boligbyggeri,

stiger grundpriserne og byggeomkostningerne. Vi ser det tydeligt overalt, at statsstøttet boligbyggeri er dyrere, og det er også fremført i det høje ting gentagne gange. Det er meningsløst, at grundprisernes stigning indkasseres af de private grundspekulanter. Det er jo os alle overalt i landet, der må være med til at udrede statens rentetab på de billige statslån til boligbyggeriet, og derfor bør også grundprisstigningen indgå i samfundets kasse. Jeg håber, at grundskyldskommissionen, som nu har arbejdet i 4 år, snart må fuldende sit arbejde, så fuld grundskyld kan indføres — det vil være en stor hjælp til løsning af bolignøden.

Tiden har vist, at huslejelovgivningen har været til skade og skabt nye og stadig større vanskeligheder. Jeg tror ikke, bolignøden afskaffes, så længe man ikke lader forholdet mellem ejer og lejer udvikle sig frit uden indblanding fra statens side.

Det ærede medlem hr. Hans Hansen (Rørby) har som retsforbundets ordfører i 1949 givet udtryk for vort syn på boligspørgsmålet — jeg beder om tilladelse til et nyt citat —:

„Lægger man hindringer i vejen for det private boligbyggeri, bliver resultatet, at bolignøden ikke afhjælpes, men tværtimod forværres. Skal opgaven løses, må man frigive byggegrunde og byggematerialer til parcelhusbyggeri.“

Det hævdes, at man ikke kan ophæve huslejeloven, så længe der er bolignød. Jeg tror, vi vil vedblive at have bolignød, så længe vi opretholder en huslejelov, der fratager husejerne deres rådighedsret over deres ejendom; så længe vi opretholder denne lovgivning, får vi heller ikke det private boligbyggeri i gang, og hvis dette ikke virker med, får vi aldrig tilstrækkeligt med boliger.

Det er derfor beklageligt, at antallet af de bygherrer, der bygger helt uden offentlig støtte, og også antallet af private bygherrer, som søger det offentliges medvirken til gennemførelse af deres byggeri, i de sidste år er i stærk tilbagegang.

Det foreliggende lovforslag er en håndsrækning til de private bygherrer, og jeg håber, at det må animere dem til at tage fat igen. Jeg håber ikke, at bygherrernes og håndværksmestrenes arbejde indenfor det statsstøttede sociale byggeri, hvor de har kunnet arbejde uden at løbe synderlig risiko, har sløvet dem, således at de har tabt lysten til at tage fat og bygge for egen regning og risiko. De private bygherrers medvirken og indsats i byggeriet må vi have med for at få konkurrencen frem igen og derved få boligbyggeriet billiggjort.